

Slovenski dom

Stev. 82

V Ljubljani, četrtek 10. aprila 1941

Leto VI.

Ogorčeni boji v južni Srbiji

Poročilo vrhovne komande za 7. in 8. april 1941

Sovražnik je v dneh 7. in 8. aprila nadaljeval z močnimi silami prodiranje v smeri Kumanovo, Skoplje in Kačanik. Naše čete se upirajo. Mesto Skoplje se je moralo izprazniti. Po zavzetju Skoplja skušajo sovražne oklepne enote prodirati preko Kačanikega klanca ter imajo ogromne izgube, katere jim je prizadelo naše letalstvo.

Sovražnik je davi tudi prešel v napad z močnimi silami na odseku Caribrod, kjer se naše čete najkrepkeje upirajo.

Naša ofenziva v Albaniji se energično nadaljuje. Na vsej fronti so naše čete prekoračile reko Drim ter napredovale v notranjost Albanije.

Na severni fronti so manjši boji krajnega značaja.

Sovražnik je v dneh 7. in 8. aprila bombardiral Belgrad, katerega pa so naše vojaške sile že prvi dan započelih sovražnosti zapustile.

Razen Belgrada je sovražnik bombardiral Kragujevac, Šabac in Lazarevac. Materialna škoda je velika, so pa tudi človeške žrtve med civilnim prebivalstvom.

Sovražnik je v zračnih bojih izgubil več desetih svojih letal.

Uradno poročilo z dne 9. aprila

Neprijatelj je danes z močnimi oklopnimi in motoriziranimi trupami nadaljeval napad v smeri od Pirota in v velikimi izgubami zavzel Niš.

Ravno tako je zavzel Ureševac po ljuti obrambi naših čet.

Naša ofenziva v Albaniji se povoljno razvija. Aktivnost obojestranskega letalstva je zaradi slabega vremena ovirana.

Grško poročilo

Atene, 10. apr. Atenska agencija: Grški generalni štab je objavil davi naslednje vojno poročilo:

Letalski napad na Belgrad

Kraljevska vlada razglasa:

Obveščamo vse narode kulturnega človeštva in opozarjamo na grozote in zverstva, ki jih povzroča nemška vojna sila v vojni, ki nam je vsiljena.

Zgodaj zjutraj na cvetno nedeljo, ko so otroci spali nedolžno spanje in so zvonovi iz cerkev valili na molitev k Bogu, so pričeli nemški avioni nenadno in brez vsega povoda zasipavati to zgodovinsko in mučeniško mesto z dežjem razdiralnih in žigalnih bomb.

V kratkem času je bil Belgrad spremenjen v gomilo ruševin in pogorišč. Njegove ulice so bile pokrite s trupli otrok, žen in starcev.

Nemški avioni so sredi dneva porušili v Belgradu vse bolnišnice, cerkve, šole, vse kulturne ustanove in v obče celo mesto. S 30 bombami je bil porušen dvorec Nj. Vel. kralja na Dedinju. Bombardirali so tudi posamezne osamljene hiše in je bil na ta način ubit z bombo tudi ugledni vođa slovenskega naroda in član kr. vlade dr. Kulovec.

Zene in otroke, ki so zapuščali svoje zažgane in porušene domove, so ubijali v masah s strojnimi iz avlonov v nizkem letu.

Nad mirnim in nedolžnim belgradskim prebivalstvom je izvršen pravi pokolj.

Poslanica Roosevelta našemu kralju

Washington, 10. aprila. Predsednik Roosevelt je poslal Nj. Vel. kralju Petru II. brzojavko, ki je že druga, odkar je mladi kralj nastopil vladu. V brzojavki Roosevelt zagotavlja vso možno materialno pomoč in izraža upanje za uspešen odpor proti zločinskemu napadu, ki je bil izvršen na Jugoslavijo. Brzojavka pravi, da je ameriški narod globoko pretresen zaradi neizvane in brezsrčnosti napada na jugoslovanski narod. Vlada Zedinjenih držav in ves ameriški narod z občudovanjem zasledujeta hrabro obrambo jugoslovanskega ljudstva, borbo, ki je spet enkrat pokazala sijajen dokaz tradicionalnega junaštva. »Kakor sem že zagotovil vladi Vašega Veličanstva,« nadaljuje predsednik Roosevelt v svoji brzojavki, »bodo Zdržene države ameriške v skladu z obstoječimi zakoni čimprej nudile vso materialno pomoč, ki je le mogoča. Izražam Vašemu Veličanstvu svoje najgloblje upanje v Vaš uspešen odpor proti napadu na neodvisnost in integriteto Vaše države.«

Tu je radijske postaje je prepovedano poslušati

Banska uprava objavlja:

Prepovedano je poslušanje tujih radijskih postaj. Kdor bi se prekršil proti tej prepovedi, bo najstrožje kaznovan in poleg tega mu bo aparat odvzet.

London, 10. apr. Reuter: Angleška podmornica je v Sredozemskem morju napadla konvoj sovražnikovega ladjevja, ki je plul v smeri proti severni Afriki. Ladje so vozile orožje, vojno gradivo in hrano. Podmornica je torpedirala 12 tisoč-tonsko ladjo in eno 6 tisoč-tonsko.

V torek zjutraj je nemška oklepna formacija pričela prodirati na grško ozemlje skozi gorovje vzhodno od Vardarja. Zelo majhne grške oklepne sile so se borile nekaj časa uspešno proti nasprotniku, ki je bil v premoči tako po številu kakor tudi po kakovosti orožja. Grki so za nekaj ur zavrnili nemško prodiranje, končno pa je nemški vojski le uspelo, da izvrši nevaren prodor v smeri proti Solunu, s čimer je bila presekana zveza grške vojske med vzhodno Makedonijo in ostalo državo.

Na drugem področju v dolini reke Strumice so bili včeraj ves dan hudi boji. Nemci so poslali v boj mnogo tankov, letal in topništva, niso pa dosegli večjih rezultatov. Manjše grške sile so preprečile vse poskuse napadov. Topovski ogenj iz štirih grških utrdb je preprečil prodiranje. Dve grški utrdbi sta vzdržali vse nemške napade.

Na jugu so Nemci spustili več padalcev, proti katerim pa so Grki uspešno nastopili ter so jih 70 ujeli.

Hudi boji so v teku tudi na Nevrokopski visoki planoti. Grška vojska in grške utrdbe se močno upirajo. Nemcem se je posrečilo zavzeti eno utrdbo, vendar so jo Grki takoj zopet osvojili. Grki so izvedli tudi več drugih uspešnih protinapadov.

V Albaniji so Grki zasedli zopet neko italijansko postojanko ter so zajeli okoli 40 ujetnikov.

Berlin, 10. apr. DNB: Londonski radio poroča, da je nemški pritisk na balkanskem bojišču zelo močan, da so pa imeli Nemci velike izgube. Nemške čete, ki so hotele na gumijastih čolnih prepeljati se čez neko reko, so bile posekane. Nemški padalci, pravi londonski radio, so popolnoma odvedali.

Berlin, 10. apr. Reuter: Posebno nemško poročilo pravi, da so mehanizirane nemške enote zasedle Niš in Maribor.

Berlin, 10. apr. DNB: Londonski radio poroča, da je napad angleških letal na Kiel v noči med ponedeljkom in torekom bilo doslej najmočnejši bombni napad na nemško ozemlje. Vrženih je bilo čez 100 ton eksplozivnih bomb na mesto. Zaradi svetle noči so bili vsi cilji vidni. V Kiełu so nastali požari ter je čez 2 km² središča mesta bilo videti kot ognjeno morje. Skladišča ob obali so bila v plamenu. Neko veliko ladjedelniško poslopje se je sesulo.

Newyork, 10. apr. Popoldnevni listi poročajo, da se nemške kleeše skozi jugoslovansko-grško bojišče gibljejo v treh smereh. Nemške kolone so prodrle do Skoplja in pripravljajo koridor do Albanije. Iz madžarskih virov poročajo listi, da je zasedeno važno prometno središče Niš, istotako,

da je zasedeno grško mesto Komotina v zapadni Trakiji.

Newyork Worlds Telegram piše, da je nemško napredovanje očitno rezultat jugoslovanskega umika v južni Srbiji. Grki se upirajo na prelazu Rupel, ki pomeni ključ v dolino reke Strume in k Solunu. Neka nemška kolona je bila presečena na prelazu Nifra v Rodoškem pogorju in bila popolnoma uničena.

London, 10. aprila. Reuter. Uradno poročajo: Nemci so v sredo zjutraj ob štirih vkorakali v Solun.

Berlin, 10. aprila. DNB. Nemške oklepne enote so zavzele grško utrdbo Rupel, kjer so grške čete položile orožje. Nemške čete so zavzele tudi Xantho, ki leži kakih 180 km vzhodno od Soluna ter prišlo do morja. Motorizirani nemški oddelki so zavzeli Niš.

New York, 10. aprila. Tass: United Press objavlja poročilo ameriške radijske družbe National BC iz Ankare, ki javlja, da so Nemci pri Dedeagacu že prodrli do obale Egejskega morja in da so presekali Grkom zvezo s turško mejo.

Newyork, 10. apr. Reuter: Jugoslovanske sile, katere so zavzele Leš, so sedaj prispele v predmestje Mamuras. To novico je dobil bernski dopisnik »Newyork Times« iz Jugoslavije. Druge jugoslovanske čete so prekoračile Drim na mnogih točkah. Prizrenske čete držijo Kukusbičaj na albanski strani. Ta poročila dodajajo, da nemške motorizirane divizije pritiskajo proti zahodu skozi dolino Pelagonije proti Prilepu in Bitolju. Pri Bitolju so nemški sile naletele na hud odpor.

Grški uspehi v Albaniji

London, 10. apr. Reuter: Atenska radijska postaja je objavila novico:

Poročilih z bojišču so imeli grški napadi na albanskem bojišču, ki so se začeli v ponedeljek, izredne uspehe. V prvih jutranjih urah je po topniški pripravi grška vojska prešla v napad. Napad je bil tako silovit, da so bile uničene sovražnikove žične ovire in gnezda s strojnimi. Sovražnik je bil vržen iz svojih postojank ter je imel ogromne izgube na moštvi in materialu. Bitka je trajala ves dan. — Italijani so pustili na bojišču mrtve, ranjene in vojni material. V noči je padlo tudi precej ujetnikov.

Serena na Reki

Ljubljana, 10. apr. Dunajski radio je opoldne sporočil, da je obiskal snoti Reko član vodstva fašistične stranke Serena. Na Reki je izvršil pregled fašističnih organizacij ter se zvečer vrnil v Trst.

Govor dr. Vlada Mačka

Zagreb, 9. aprila. p. Včeraj popoldne se je vrnil na Hrvaško predsednik HSS in prvi podpredsednik vlade dr. Vlado Maček. Ob dveh popoldnih so ga v Kupincu obiskali ban dr. Šubašić, dr. Krnjević in Avgust. Košutić. Ob sedmih zvečer je imel sledeči govor, ki ga je prenašala zagrebska radijska postaja:

»Hrvaški narod! Bratje in sestre! Vrnili sem se med vas, pa vam pri tej priložnosti sporočam: Nad nas je prišla največja nesreča, ki more priti nad kak narod, to je vojna. To zlo bomo lahko ublažili samo tako, da bomo složni in disciplinirani.

Poslušajte ste dobro doslej v vseh težkih časih. Prepričan sem, da boste to delali tudi naprej. Jaz bom ostal med vami in bom kakor doslej delal z vami vse dobro in zlo. Razumljivo je, da vam bom v vsakem primeru kakor navadno dajal navodila, bodisi po vaših organizacijah, bodisi po svojih odposlancih, ki bodo ali narodni poslanci ali splošno poznani strankini prvaki. V tem času zahtevam od vas popoln red in disciplino na vsakem mestu, bodisi doma, bodisi v vojski. Končujem z našim hrvaškim pozdravom: Vera v Boga in kmečka sloga!«

Napredovanje Nemcev in Italijanov v Libiji

Angleške čete zasedle Masavo

London, 10. apr. Uradno poročajo, da so angleške čete zasedle Masavo, zadnjo obrambno točko italijanskega cesarstva, ki je bila življenjskega pomena za stališče Italije v Eritreji.

Reuterjev diplomatski dopisnik poroča o padcu Masave sledeče: Zadnji italijanski odpor v Eritreji je strl. Tepeni ostanki Mussolinijevih vojska so izgubili vsako ofenzivno moč. Zdaj so stisnjeni v Gondarju in Desiju, kjer čakajo brez upanja v kako rešitev svoje usode. Edino pristanišče, ki ga imajo Italijani še v rokah, je Asab, ki pa je brez vsake vrednosti. Zavzeli ga bomo, kadar se nam bo zdelo. Vojna v Abesiniji je s tem tako rekoč končana. Majhne operacije, če bi se izkazale še za potrebne, bodo do konca izvedle južnoafriške čete in domačini. Z Masavo smo pridobili pristanišče, iz katerega bomo neovirano lahko pošiljali sedaj v tem področju nepotrebne čete na druga področja, kjer bodo pač najbolj potrebne. Njihova pomoč v Libiji bo pomenila več kakor le protitež sovražniku. Največji pomen pade Masave pa je v tem, da bodo posledje ameriške ladje nemoteno mogle pluti po Rdečem morju, katero sedaj ni več vojno področje.

Nekje v Italiji, 10. apr. Stefani: Uradno poročilo št. 306 generalnega štaba italijanske vojske pravi:

V Cirenajki so italijansko-nemške čete, ko so bile s silajnim manevrom strle odpor sovražnikovih mehaniziranih enot — zlasti pri Msusu in Mechilliu — nadaljevale z zasledovanjem savražnika ter so sedaj na tem, da si popolnoma utrdijo obširno področje, ki je bilo znova zasedeno.

Edinice nemške letalske armade so bombardirale ter s strojnimi obdeljevale koncentracije sovražnikovih čet ter motorizirane sovražnikove prevoze.

V vzhodni Afriki je sovražnik spet prišel z okrepljenim napadom na oddelku pri Masavi. Na drugih frontnih področjih je ostal položaj v glavnem nespremenjen.

Naš motorni torpedni čoln je na Rdečem morju torpediral neko veliko angleško križarko.

Berlin, 10. apr. DNB: Nemške in italijanske čete so 7. aprila dosegle Derno. Boji se nadaljujejo z uspehom. Pri bojih sodeluje letalstvo marmala Sperlea.

gljo, posebno po srednjem in severovzhodnem področju. Letala so povzročila v nekaterih krajih občutno škodo. Naši nočni lovci so sestrelili pri teh napadih 10 nemških letal. Tako so v zadnjih treh nočeh Nemci zgubili vsega 24 bombnikov.

Opozorilo prebivalstvu

Zatemnitev v Ljubljani še ni popolna, zato pa spet opozarjamo na resnost položaja in na usodne posledice, ki lahko nastanejo zaradi malomarnosti ljudi, ki prezirajo predpise za zatemnitev. Kjerkoli opazite kako nezatemnjeno ali slabo zatemnjeno okno, prav takoj pa tudi če vidite kak drug prekršek predpisov za zatemnitev, javite to najbližjemu stražniku, najbližjemu rajonu pasivne zaštite ali pa mestnemu zaščitnemu uradu.

Dražba v Mestni zastavljalnici, ki bi morala biti 12. aprila, zaradi velike sode odpade in bo šele v torek 15. aprila.

Vesti 10. aprila

Jugoslovansko poslanstvo v Ankari je sporočilo turški vladi, da v nemških napadih na Jugoslavijo sodelujejo tudi bolgarske čete, tako poroča agencija Reuter iz Ankare.

V okrajih Bratislava, Nitra, Gran, Tatra in na vsem vzhodnem Slovaškem je bila zapovedana popolna zatemnitev, poroča nemški poročevalski urad.

Vodja svobodnih Francozov general de Gaulle je po obisku v Egiptu odpoštoval v Palestino, kjer je imel vzpodbudne nagovore na podpornike svobodnih Francozov v Jeruzalemu in Haifi, se glasi poročilo agencije Reuter iz Kaira.

Sedanja dogodka so take narave, da moramo ob njih za trenutek pozabiti svoje politične zahteve. Francija prizna neodvisnost Sirije in Libanona — tako se glasi poročilo francoskega generalnega guvernerja za Sirijo in Libanon generala Dentza.

Poglavitna sila nemškega letalskega delovanja je bila zopet usmerjena na že preje hudo prizkušeno angleško industrijsko mesto Coventry. Napad je bil silovit, povzročena je velika škoda in človeških žrtve je mnogo. Angleška protiletalska obramba je bila zelo učinkovita, ker so angleška lovna letala v celoti sestrelila 8 nemških bombnikov. Šest letal je bilo uničenih med nočnimi napadi, dve pa sta bili sestreljeni v včerajšnjih jutranjih urah blizu obale Wales, poroča Reuter. V ladjedelnicah ameriške vojne mornarice Brooklinu je bila dana v delo največja ameriška vojna ladja 35.000 tonska oklepna »North Carolina«. Ameriški vojaški strokovnjaki primerjajo to največjo ameriško vojno ladjo z najmodernejšo oklepno »King George V.«, ki ji bo po oborožitvi enakovredna. Oborožena bo z 9 topovi po 16 palcev v glavnem oklepem stolpu, poroča United Press.

Težke bojeve je zdaj premaknilo z Zahoda na Vzhod. Odveč je vsako govorjenje, da bi bila zdaj Anglija napadena na svojih otokih, piše polkovnik Popov v glasilu sovjetske »Rdeča zvezda«.

Čez 50 častnikov in čez 400 podčastnikov in mornarjev, ki so pripadali potopljenim nemškim podmornicam, ne nahajajo v angleškem ujetništvu. Tam so tudi številne posadke potopljenih italijanskih podmornic, uradno poroča agencija Reuter.

Angleške čete na bojišču v Grčiji štejejo trenutno samo 40.000 do 60.000 mož. Angleška vojska je koncentrirana južnozahodno od Soluna v območju Olimpa. Angleške čete imajo nalogo, da drže drugo grško obrambno linijo, kakor javlja ameriški radio.

Novica o početku vojne med Nemčijo in Italijo na eni ter Jugoslavijo in Grčijo na drugi strani je vzbudila v Romuniji velikansko zanimanje. Listi prinašajo to novico v največjem obsegu, javlja agencija Stefani.

Grška vlada se je sestala v nedeljo zjutraj ter je sprejela važen sklep, da blokira vse banke na Grškem. Nihče ne more dvigniti nad 5% svojih vlog. Največja vsota, ki jo je mogoče dvigniti, je 10.000 drmahem, tako piše atenski dopisnik agencije AFI.

Jugoslovani, ki žive v Sidneyu in so se javili tamkajšnjemu našem konzulu kot prostovoljci, bodo uvrščeni v avstralsko vojsko, poroča agencija Reuter.

Moskovska radio postaja je brez komentarja objavila berlinske novice o napovedi vojne Jugoslaviji in Grčiji ter o bombardiranju Belgrada. Moskovski listi so na vidnih mestih objavili poročila o sklenitvi sovjetsko-jugoslovanskega nenapadalnega pakta, javlja agencija Reuter.

Pri povratku iz Berlina se je včeraj ustavil v Moskvi japonski zunanji minister Macouka ter je imel večurni razgovor s sovjetskimi komisarjem za zunanje zadeve Molotovim.

Po sporočilu londonskega radia je ruski poslanik v Budimpešti zapustil madžarsko prestolnico ter odpoštoval v Moskvu, da poroča o položaju svoji vladi.

Za rusko-jugoslovanskim in rusko-turškim paktom se skriva taje rusko-angleški dogovor, trdi INS.

Weekend in mati sedemdesetletne hčerke...

»Gospod ravnatelj! V imenu vseh uslužbencev našega podjetja Vas prosim, da vplejete tudi pri nas weekend...! Zelo Vam bomo hvaležni!«

»Kaj hočete?! Weekend?!«
»Da, prosto popoldne v soboto!«
»Ali imate premalo dela, da Vam kaj takega pride na misel? Saj vidite, da moramo skoraj vsak večer delati čez uro! Vi pa hočete imeti sobotno popoldne prosto! Le zakaj Vam bo?!«

»Gospod ravnatelj! Saj vprav zato, ker imamo toliko dela, da komaj utegnemo h kosilu in ker vsak večer vlečemo čez ure, mislimo, da nam je weekend potreben, da bi si lahko kaj pripravili za nedeljski izlet. In vsak od nas ima svoje drobne opravke, ki jih na ta način, kot zdaj, nikoli ne more odpraviti. Saj nismo nikoli prosti!«

»Kako da ne? Vsak dan od opoldne do dveh!«

»Kar zadostuje, da gremo h kosilu in prečitamo novice v opoldanskem dnevniku. Kupiti pa ni mogoče ta čas ničesar. Niti srajce si ne morem nikoli sam izbrati, ker sem samo takrat prost, ko so trgovine zaprte. Bodite uvidni, gospod ravnatelj! Ne bo Vam žal! Bomo pa v ostalem času toliko bolj z voljo delali! In če ne gre drugače, smo pripravljeni, hoditi zjutraj pol ure prej na delo!«

»No, pa poskusimo, kako se bo to obneslo! Toda, vsaj eden od Vas mora biti tudi v soboto popoldne v službi, če kaj nujnega pride.«

»Brez skrbi, gospod ravnatelj! Vrstili se bomo — vsako soboto bo drugi »dežural! Najlepše zahvaljeni!«

Marsikje so si na tak ali podoben način uslužbenec priporili prosto sobotno popoldne, ki ga navadno označujemo z angleško besedo »weekend«.

Seveda je weekend mogoč samo v uradih in obrtnih podjetjih, pa še pri teh ne povsod. Kajti prav zato, ker imajo nekateri v soboto popoldne prosto, imajo drugi ta čas najhujši delavnik.

Osebe trgovin, brivnic, gostilniški, prometni, železniški in še marsikateri drugi nastavljeni imajo weekend zapisan kot najbolj črni dan v tednu.

Bog ve, če kdo izmed njih, ki se v soboto popoldne drenaio tu in tam in zabavljajo nad uslužbenci, ki ne zmorejo vsem naenkrat postreči — Bog ve, če kdo teh pomisli, da bi tudi oni želeli biti prosti v soboto popoldne in bi bil zato nekoliko bolj prizanesljiv, ako so včasih malce nervozni!

Ljudje smo prav za prav čudni: sami sebi se smilimo, sami bridko občutimo vsako krivico in zapostavljanje — da pa tudi drugi občutijo enako — to nam skoraj ne pride na misel...

Zato še nismo brali predloga, naj bi imeli vsi oni, ki ne morejo imeti prostega weekend, to je »konca tedna«, namesto tega prost »začetek tedna«, to je v **ponedeljek popoldne**.

Pa bi bilo to vendar pravično in primerno!

»Weekend« izkoristi vsak po svoje. Če je lepo vreme, je polna promenada, polni izletniški vlaki in avtobusi, polne ceste koles in tudi še elegantnih avtomobilov... Če je vreme slabo, so v soboto popoldne naltlačeno polni kinematografi in vsi lokali, kjer »Bog roko ven moli!« največ prometa imajo v soboto popoldne tudi vsakovrstne trgovine, posebno če »prvi« še ni predaleč. In te pridejo obiskat sorodniki z dežele tudi v soboto, ko je »nedeljska kartas«.

Zato ne dobiš prostora niti pri »Figovu«, niti v »Daj-damu« in še marsikje drugje ne... Vse mize so zasedene, kdor le zmore, si v soboto zvečer privoščijo dobro večerjo in nekaj vrčkov piva. Če ne bi bile cene jedi in pijače tako »vojne«, bi kar lahko sanjali, da smo še v dobrih in mirnih časih, saj se v naših gostilnah še vsega dobi...

Seveda ne more vsak v soboto zvečer »pošteno večerjati«. Ob steni stoji mož v oguljeni suknji in s črno brado. K zidu je prislonejen ploščnat zavoj — gotovo slika in mož je brezdvomno slikar. Pozelljivo gleda one, ki se mastijo s pečenko, nervozno zvija drobno cigareto, večkrat zgrabi zavoj — končno se le odloči, pobere sliko in gre... Le Bog ve, zakaj mora biti za umetnika pravilo, da mora vsak stradati?... Tudi ob weekendu!

Prazni weekend, če ga imaš, kjer koli, samo ne praznuj ga v svoji pisarni!

Ker si varen, te noga tudi v soboto popoldne zanese sama od sebe k vajeni pisalni mizi, češ »bom malo reda napravil!« Privzdigne eno mapo, pogleda drugo, in

že se spomni na nekaj, kar bi moral danes napraviti, ker je neodložljivo!

In že pišeš... Zunaj sije sonce, ceste so polne sprehajalcev, a ti sediš in pišeš!

In si nevoljen na telefonski zvenec, ki te moti in na ljudi, ki te kličejo in hočejo to in ono!

Saj je vendar weekend! Da! Toda za njih ne in tudi zate nel

Nekdo zvoní.

»Prosim!«

Vstopi starica. Kakšnih sedem križev ima, ponošeno obleko in čedno ročno torbico, ki jo kot zaklad drži v obeh rokah.

»Prosim, če bi mi mogli kaj pomagati, da bi se peljala domov! Sem prišla v mesto prosit za podporo, zdaj pa nimam denarja, da bi se peljala nazaj. Pa mi je tako hudo, ker je danes sobota in mati doma čakajo, da bi prisla kaj podpore...«

»Imate mater še živo?! Neverjetno! Koliko pa je stara?«

»Sest in osemdeset let. Samo, ko nimava od česa živeti... Jaz sem že mislila, da bi se kar na česti vlegla, naj bi me kdo povozil, tako sem obupana... Toda matere ne smem pustiti same na svetu, tujim ljudem v roke...«

Starica si začne otirati solze.

Bog ve — saj morda laže, saj morda s solzami samo mehča srca onih, ki kljub vsem razočaranjem brezsrčnega sveta še niso povsem ravnodušni do bede in reve okoli sebe.

Toda ženska joče od skrbi za svojo mater. Morda tudi njene solze lažejo. Vendar je mati tako nekaj svetega, da je manj škoda, če daš kaki ženski nekaj drobiža, kljub temu, da je solze za mater hlinila, kot če b jo odpodil — in bi bilo to o materi res...

Naj bo v božjem imenu! Namenil sem se, da bom svoj weekend porabil zato, da bi napisal nekaj za materinski dan. Pa bi vsaj končal rad z mislijo, ki je za ta praznik primerna!

Ljubimo s v o je matere — spoštujemo pa tudi pri drugih to čustvo! Kar je mati nam — to pomeni vsakemu, ki je še človek!

KRIZEM KRAZEM PO LJUBLJANI

Ljubljana, 10. aprila.

Na novem mostu čez Gruberjev prekop že davnaj vihra smrečica, znamenje, da je most dograjen v surovem stanju. Manjkajo samo še ograja in dohodne stopnice iz Hradskega vasi. Sedaj so začeli že tudi odstranjevati leseni opaž, ki je dosedaj držal mehko betonsko mešanico skupaj. Masa se je že dovolj osušila in strdila, da sedaj ne rabi več tega opaža. Zanimivo je odstranjevanje te lesene opore za mostni lok. Pod leseno konstrukcijo za lok so zabili preje pred betoniranjem na več mestih velike lesene zagazde, katere so sedaj, ko se je betonska mešanica že strdila, zopet spodbili, da se je vsa konstrukcija vsedla za nekaj centimetrov na spodaj stoječi pravi oder. Betonski mostni lok stoji sedaj že samostojno po vseh pravih statičkih brez lesene opore. Sedaj samo odstranjujejo posredne deske in kole.

Nova kanalizacija severnega dela Kongresnega trga se že tudi bliža koncu. Po vsej dolžini ceste za kraljevim spomenikom so položili velike betonske cevi ter tako završili podzemsko dela na tem cestnišču, tako da je sedaj možna nemotena nadzemska regulacija na tem delu trga.

Zvezda je že vsa posajena z mladimi drevesci. Stare kstanje so nadomestili z mladimi platanami, ki je lepo, razraščeno drevje, čim se razvije do vse velikosti. Lep primer tega drevja lahko vidijo Ljubljančani v Strelški ulici, kjer rastejo v bližini dve častiljivi platani pred Ljudskim domom. Obe cenijo strokovnjaki za stare preko sto let, pa so vendar še v krepki, polni rasti. V naši klimi so dosegle košato in zelo visoko rast, pa so vendar dovolj odporne proti viharjem kljub visoki starosti. Tako bomo lahko tudi v Zvezdi recitali jeseni Zupančičevo: Jesen razgrinja sive pajčolane, poslednji listi padajo s platanov...

Po mestu so se pojavili zopet na novo popravljeni in posrebrani koški za odpadke, predmet nočnih vandalov za poškodbe teh koškov. Železi bi bilo malo več ljubezni do teh koškov in manj smeti po cestah!

Pomlad prihaja v deželo! Mestno vrtnarstvo zasaja pod Tivolijem cvetne gredice z mladimi mačehami! In zopet bo zvezel naš Tivoli v mnogobarnih rožicah. Narava se edina ne pusti moliti v teh nemirnih časih.

Navdušenje zadnjih dni nam je precej poškodovalo prometne verige in stebričke na obeh glavnih križiščih Ljubljane: pred glavno pošto in pri tromostju. Treba bo misliti na popravilo, ker v takem stanju že dela viden zanikrnost! Precej križišč tudi po popravilu hodniki v Šelenburcovi ulici in še drugje po mestu.

—nik.

Umivanje nog v stolnici

Danes dopoldne je v ljubljanski stolnici prevzvišeni g. knezoškof dr. Gregorij Rožman opravil obred umivanja nog dvanašterim starčkom. Letošnji starčki so naslednji:

Anton Orehek iz Moravč, star 98 let; Janez Vičič iz Ljubljane, star 93 let; Andrej Šef iz Ljubljane, star 92 let; Franc Erčulj iz Dobrepolj, star 89 let; Janez Kosec iz Vodice, star 89 let; Anton Adam iz Borovnice, star 88 let; Jožef Cvetrežnik iz Ljubljane, star 86 let; Janez Grkman iz Cerkelj pri Kranju, star 84 let; Alojzij Poljanec iz Ljubljane, star 83 let; Matevž Eržen iz Šenčurja pri Kranju, star 81 let; Jakob Grčman iz Ljubljane, star 79 let.

Skupna starost starčkov znaša 1045 let.

Koledar

Danes, četrtek, 10. aprila: Veliki četrtek.

Petek, 11. aprila: Veliki petek.

Nov grob

V Ljubljani je danes dopoldne mirno v Gospodu zaspala v 84. letu svojega življenja gospa Frančiška Zanoškar, tašča urednika g. Viktorja Cenčiča. Pogreb bo na veliki petek ob pol 6 popoldne v Žal, kapela sv. Krištofa, k Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljen naš iskreno sožalje.

Obvestila

Vse učiteljice in učitelji, ki ste v Ljubljani, v stolnico k molitveni uri, ki bo na veliki petek od 2—3.

Celonočno čiščenje presv. R. T. v stolnici drevi odpade, ker mora biti cerkev zatemnjena. Nočne častice vabimo, naj po možnosti tekem dneva eno uro žrtvujejo presv. Zakramentu.

Lepo sorzišnje moko danes mestni preskrbovalni urad deli ljubljanskim specerijam, jutri v petek, ko bo pa prebivalstvo že lahko dobilo v trgovinah na krušne nakaznice po 6.50 Din kilogram. Opozorjamo, da je sorzišnja moka odlična in naj prebivalstvo zato ne odlašaj z nakupom.

Dobro kašo je mestni preskrbovalni urad pričel prodajati na mestni stolnici na Vodnikovem trgu po 8.50 Din. Kupec je vsak dan dobil največ 2 kilograma.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Radio

Četrtek, 10. aprila: 7. Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12. Koncert nabožne glasbe (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13. Napovedi. 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 14. Napovedi, poročila. 18. Vijolični koncert: ga. Francka Ornikova-Rojec, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. 18.40 Plošče. 19. Napovedi, poročila. 19.25 Nacionalna ura: Trpljenje in vstajenje narodov (g. prof. Etbin Bojč). 19.40 Plošče. 20. Pevski koncert g. Mile Kogejve, članice Nar. gledališča, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. 20.45 Koncert Radijskega orkestra. 21.45 Poročila.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani javlja, da bosta Drama in Opera do nadaljnjega zaprti.

S tramvajem k poroki! Mlad poročni par v Berlinu zapuša tramvaj in stopa proti cerkvi.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

»Ne... Poskusil me je uničiti.«
»Detektiv se je obrnil proti Dareku. A vi, gospod ki ste bili dosedaj le reven uslužbenec, imate zdaj relativno zelo veliko bogastvo!«

Darek se je jedko zasmel.
»Če bi rekli, da sem živel v popolni bedi, bi govorili bolj po pravici. Moj stric Ricardo je bil star škopuh in s tem je vse povedano.«

»Točno,« je dodal Quideugh in si od zadovoljstva mel roke. »Skratka, opazil sem, da se je nekaj ljudi, med njimi tudi polkovnik Datmar, okoristilo z Ricardovo smrtjo, kar se tiče prisotnega Cashdona, je bil vaša možnost, da je igral vse mogoče vloge v tej temni drami, razen ene vloge, ki je pozročila vso krivico. To vam bom dokazal, zato ga bom naprosil, da vam bo opisal svoje doživljanje.«

Richard Cashdon je pričel pripovedovati svojo dramo s tihim in malo neodločnim glasom.

To je zelo kratka povest, povest bežaka. Res sem bil tako neumen, da sem imel za prijatelja svojega največjega sovražnika. (Otožno se je nasmehnil in po-

gledal detektiva.) Nočem se vrniti na mojo obsodbo in dogodke, ko so me prijeli. Menda vsi dobro veste, kako sem se takrat obnašal. Ko so me odpeljali v Dartmoor, se nisem sprijaznil s svojo obsodbo, niti odpuštil svojim sovražnikom. Ko sem začel dobivati pisma, sem jih obračal na vse strani, v nadi, da je kak prijatelj napravil ono, kar je nemogoče, samo, da bi me osvobodil. Ves ta čas sta mi pisali le dve osebi. V Marlinih pismih sem dobil le pogum in vero v bodočnost. V pismih doktorja Hadona sem našel tajno šifro.

Najprej sem se spraševal, zakaj se Hadon toliko zavzema zame, čeprav nisem bil z njim nikdar prijatelj? A smisel šifer je bil zelo jase in točen.

Opaziti bi moral star športni avto, ki bo stal toliko časa v puštnji, dokler bom saj na prisilnem delu. Voznik tega avtomobila bo poznan v tem kraju kot star arheolog, ki se bavi z raziskovanjem pragozdovine. Čim se bo nudila prilika, moram pobegniti k njemu, da mi bo dal sveženj z obleko. Nato bi mogel iti do skrališča v puštnji in počakati svojega

rešitelja. Dodal je, da ima že ves načrt, kako me bo prikazal v pravi lepi luči pred svetom.

Vzhicenje, ki me je prevzelo pri tem poletu v svobodo, mi je skoraj nadoknadilo vse žalosti in mojem suženstvu. Tekel sem kot zajec. Preden so mi stražniki hiteli po sledi, sem bil že obločen v mešansko obleko in bil skrit za steno, ki mi jo je označil rešitelj.

Hadon je prišel v somraku. Ko sem ga zagledal preoblečenega v starca, sem se mu moral smejati. Smehe me je hitro minil, ko mi je povedal, zakaj je izvršil ta divni podvig in me nagnal, da sem šel pred njim v smeri neke razvaline. V eni roki je držal železno palico, v drugi pa samokres. Sebi je dal le toliko truda in izgubil le toliko časa, da mi je povedal, da bo Richard Cashdon obdožen po svojem begu še enega umora in b o s tem za vedno uničen v oči Marle Datmar. Nato me je močno udaril z železno palico po glavi. Naprej se ne spominjam več, niti tega ne, kako sem padel v vodnjak. Ostali del te drame me ne zanima vsaj dosedaj ne.

Rihard Cashdon je namah umolknil, a Quideugh je pokimal v znak odobravanja.

»Prav imate, gospod, sedaj je na meni vrsta, da pripovedujem, in to s pomočjo teh dveh gospodov.«
Ponoči, po bregu Richarda Cashdona, je bil ubit Henrik Ricardo, in sedaj vam lahko pojasnim pod kakšnimi okolnostmi.

Hadon, ki je bil le nekaj ur izven Platka, je bil poklican k poroki pekovne žene, ki stanuje nasproti hiše Braudon. Da se nahaja zdravnik na ulici v kakšnem koli času, ni nič sumljivega, ali prilika se mu je ponudila kot nalašč.

Vedel je, da se je Ricardo vrnil domov. Prav tako je vedel, da je Hatherington gluha. Prav lahko mu je uspelo odpreti okno in se skoznje neslišno splazil po stopnicah v njegovo sobo ter zadaviti starca. Vse to je trajalo nekaj trenutkov in takoj potem je šel k peku.

Edina sled tega njegovega obiska je bilo odprto okno, in vi, gospodična Marle, ste našli prav to okno. Ko ste šli v hišo, ste ga pustili na stiaž odprtega. To je opazil Hadon, ki se je vračal od peka. Bilo je naravno, da se je prepiral, kaj se je med tem časom dogajalo v hiši in tako vas je našel. Ko vas je rešil iz tako obtožujočega položaja, mu je uspelo, da je pri vas izrazil hvaležnost, ter se nadejal, da bo to povzročilo še globlje čustvo. Skratka, da bi iz vašega srca izgnal msel na Richarda Cashdona, je postal zločinec...

Marle je naenkrat izdihnila:
»Nisem tega vedela, niti slutila nisem, da je bil doktor Hadon tako zaljubljen v vas: Ali že dve polni leti je bil ljubosumen na g. Cashdona! Kolikor večja je bila ta ljubosumnost, toliko bolj je proti njemu posegal po nepoštenih sredstvih. Najmanj je dosegel, da je bil krivično obsojen. A ko je videl, da kleveta pri vas

Kako se obvaruješ žolčnih kamnov

Žolčni kamen je ena najbolj razširjenih bolezni v Evropi. Zdravniki so izračunali, da ima žolčne kamne vsak šesti Evropejec, za to boleznijo pa trpijo največ ženske. Razlog je tudi v tem, ker imajo stalno zadržan život in s tem preprečijo normalno kroženje krvi in delovanje drugih važnih organov, kar povzroča žolčne kamne.

Neki zdravnik je izdal tole navodilo kot najboljše sredstvo v boju zoper žolčne kamne.

1. Jesti ni potrebno mnogo, zato pa večkrat, najmanj petkrat na dan.

2. Jesti moraš počasi in hrano dobro prežvečiti.

3. Nikdar pa ne smeš požirati večje kose. 4. Zvečer, preden greš k počitku, popij malo čaja in pojej malo piškota ali prepečenca.

5. Hrana mora biti takšna, da ne dela težav v želodcu in ne dela preglavice prebavi.

Dobra prebava je najboljše zdravilo proti kamnom. Da pa bo prebava dobra, je treba zjutraj delati tudi gimnastične vaje vsaj 10 do 20 minut.

Kdor se bo držal teh navodil, pravi ta zdravnik, ta prav gotovo ne bo trpel zaradi žolčnih kamnov.

<>

Ceylonski strah zaradi — zoba

Vse prebivalstvo otoka Cejlona je že nekoliko časa zelo vznemirjeno. Iz enega najbolj veličastnih svetih hramov, ki so zgrajeni v skrivnostnem pragozdu Kandy, je na tajinstven način izginil zob, za katerega pravijo, da je bil Budhov, pa so ga skozi stoletja ljubosumno hranili. Vest o tatvini te dragocene relikvije se je hitro razširila tudi na Indijo ter ostali Vzhod, pa je med milijoni vernikov zbudila velik strah.

Narodno izročilo pravi, da je ta zob sam Budha podaril cejlonskemu kralju. Celih osem dolgih stoletij so domačinski vladarji in knezi skrbno varovali Budhov zob. Nekateri so se zanj tako bali, da so ga nosili s seboj podnevi in ponoči skritega v laseh. Kljub veliki skrbnosti je nekega dne izginil. Vsako poizvedovanje za njim je ostalo brez uspeha. Šele po enajstih stoletjih so našli to relikvijo v Goi v zapadni Indiji.

Goa je bila tedaj portugalska kolonija, kjer je inkvizicija ustanovila zelo strogo vlado. Vse, kar je bilo krivovernega, je bilo obsojeno s smrtjo na grmadi. Takšno sodbo bi moral doživeti tudi Budhov zob. Zastonj je ponujal neki birminghamski knez velikemu inkvizitorju vse svoje zlato in srebro, da reši relikvijo. Inkvizitor, ki je premišljeval o tem, kako bi že pri korenini zatrl »vražjo vero«, je ostal odločen in neomahljiv. Zgodil pa se je čudež, ker je, kakor pravi tradicija, sam Budha posredoval. Budha je vstal s svojega prestola in svoje zobovje zamenjal z zobovjem navadne živali. Ceylončani so ponovno prišli v posest pravega zoba, ki so ga takrat hranili v hramu v Kandyji, kjer so se mu budisti vsega sveta klanjali kot najsvetejši relikviji. Ko pa je sedaj zob ponovno izginil, je cejlonsko prebivalstvo v velikem strahu, ker so prepričani, da bodo na otoku zaradi izgube zoba razsajale bolezni in druge nezgode.

(Dalje sledi)